

3a Reunió de 2015 del Panel Públic Assessor de l'Associació Empresarial Química de Tarragona AEQT

10 de juny de 2015 - Lloc: Seu de l'AEQT a Tarragona

Assistents:

Per part de l'AEQT:

- Teresa Pallarès
- Marc Fargas
- Eva Canals
- Xavier Ribera

Convidats:

- César Valero, Director de la planta de Tarragona NitriComax S.L
- Lucas Ferreira, Director de Comunicació corporativa de Maxam
- Jaume Guamis, Sotsdirector de la Direcció General de Protecció Civil (DGPC)
- Antonio Peco, President de la federació d'associacions de veïns de Tarragona
- Ramon López, President de l'associació de veïns de Bonavista

Panelistes:

- Anna Cuadras
- Carles Prieto
- Eduard Soler
- Francisco García
- Genuvi del Rosario Cortecero
- Helder Moya
- Joan Figueras
- Joan Fort
- Josep Llop
- Josep Ramon Tules
- Liduvina Giralt
- Mª Pilar Guionnet
- Rafael Campaña
- Tere Ruana

Moderació (Gabinet Ceres):

- Mercè Chiapella
- Blanca Garcia

Excusen la seva absència: Cristina Berrio, Francesc Roig, Ramón March i Sergi Martín.

L'ordre del dia de la sessió segueix els següents punts:

1. Recepció dels assistents. Benvinguda als nous Panelistes
2. Tema d'Avui: La Seguretat del sector químic. Efectes i implicacions.
3. Exposició per part de NitriComax - Maxam i Direcció General de Protecció Civil de la Generalitat (DGPC)
 - a) L'incident a l'empresa de NitriComax el 20 05 2015
 - b) La Sensibilització davant del risc
4. Debat al voltant de la SEGURETAT
5. Presentar l'Espai social del PPA al Web de l'AEQT
6. Espai per altres temes d'interès sobre els que l'AEQT vol informar
7. Cloenda

Punt 1.- En primer lloc, Marc Fargas agraeix en nom de l'AEQT la presència de César Valero, Director de la planta de Tarragona NitriComax S.L, de Lucas Ferreira, Director de Comunicació corporativa de Maxam i Jaume Guamis, sotsdirector de la Direcció general de Protecció Civil. La presència avui d'aquests convidats, representants tant de la Indústria com de l'Administració reforça la raó de ser del panel i la importància que des de l'AEQT es dóna al mateix.

També agraeix la presència d'Antonio Peco, President de la federació d'associacions de veïns de Tarragona i Ramon López, President de l'associació de veïns de Bonavista, convidats a la reunió d'avui per l'interès del tema a tractar per ambdues associacions.

A continuació, es cedeix la paraula a la facilitadora que dóna la benvinguda a dos nous membres del panel:

- **Genuvis del Rosario Cortecero**, alumna d'un cicle de formació de grau superior en Química Industrial en modalitat dual
- **Carles Prieto**: Director de Contractació Hotelera de MUNDOSENIOR UTE – (Halcón Viajes y Barceló Viatges) i vice-president de l'Associació d'Agències de Viatges Receptives de la Costa Daurada.

Punt 2.- Seguidament s'explica com s'ha estructurat la sessió i s'argumenta perquè s'ha escollit el tema d'avui. La **seguretat** és un tema que ha sorgit de manera reiterada a moltes de les reunions de l'AEQT. , Sense anar molt lluny, alguns exemples de preguntes i reflexions recollits a la primera reunió del PPA de 2015, sessió on es va abordar l'incident de SIMAR, Igualada del 12 02 2015, il·lustren aquest interès i enfocament d'aquesta sessió:

- El sector químic presenta un risc latent, quins son aquests riscos de manera més concreta?
- Conèixer els efectes i les implicacions per a la seguretat de la percepció de perill d'aquests riscos, és cabdal, però com diferenciar-los de l'alarma social?
- Que cal fer en cas d'evacuació?

Punt 3.a.- A continuació es cedeix la paraula a César Valero que, abans d'explicar l'incident del passat 25 de maig, agraeix l'oportunitat brindada per l'AEQT i explica breument la seva trajectòria professional i l'origen de l'empresa Nitricomax i Maxam .

Maxam, es funda l'any 1872 per Alfred Nobel, sent Galdakao (Bizcaia) la seu del primer emplaçament a Espanya, és una empresa Espanyola. Actualment Maxam es troba entre les tres principals empreses del món que subministren i fabriquen productes per a detonacions. Actualment tenen centres de treball en més de 90 països y operen en més de 120 països.

L'any 2013 Maxam, en un procés d'integració vertical, compra a Ercros la seva planta d'àcid nítric ja que aquest producte és la principal matèria primera per a desenvolupar el catàleg de productes de Maxam.

Les principals línies de negoci de Maxam són: civil, enginyeria, defensa, outdoor (munició esportiva per la caça) y chem (que té per objectiu proveir dels productes i solucions necessaris per elaborar el portfoli de productes de l'empresa)

Un cop presentada la companyia, s'explica de manera detallada la **relació de fets ocorreguts el passat 25 de maig:**

Arran d'una operació rutinària de manteniment, es decideix intervenir en una sèrie d'intercanviadors de la fàbrica. Un cop realitzades totes les revisions necessàries dels mateixos s'arranca la planta el dia 24 de maig per la nit. A les 16:20 del dia següent es detecta que hi ha una fuga per la junta d'un capçal d'un dels intercanviadors, immediatament s'informa al CECAT (Centre de Coordinació Operativa de Catalunya), seguint els protocols establerts en cas de contingències, i es para la planta. A més s'inicien tots els mecanismes de contenció i les actuacions per contenir la contingència, i es personen a la fàbrica mossos d'esquadra i bombers.

Transcorreguts 40 minuts s'activa el Plaseqcat, concretament a les 17:03, en aquell moment tot estava estable i normalitzat, en situació segura. A les 18:48 hores es van retirar totes les dotacions i les 19:03 es va desactivar la fase d'alerta del Plaseqcat.

Ja finalitzant la seva intervenció, el Sr. Valero indica que a MAXAM la prevenció de riscos i la salut laboral és una qüestió de tots i cada un dels professionals de la companyia. Aquest compromís comença per l'anàlisi i avaluació dels riscos de totes les seves operacions, inclosa la fase de disseny. Els riscos detectats, són avaluats i es prenen les mesures adequades per eliminar-los o minimitzar-los degudament, considerant la formació continua de tots els treballadors com la millor mesura preventiva.

Punt 3.b.- Seguidament pren la paraula Jaume Guamis, que inicia la seva intervenció parlant del dret a la informació que té la població.

A Catalunya la Llei 4/1997, de 20 de maig, de protecció civil de Catalunya indica que:

1. Els ciutadans i ciutadanes tenen dret a ésser informats dels riscos col·lectius greus que els poden afectar i de les mesures públiques per a afrontar-los.
2. Les persones que es poden veure afectades per situacions de risc greu han de rebre informació i instruccions de manera àmplia, precisa i eficaç sobre les mesures de seguretat a prendre i la conducta a seguir en cas d'emergència.

Perquè aquest dret d'informació no generi intranquil·litat, des de l'Administració s'ha d'actuar de forma proactiva, posant-se en la pell de les persones, realitzant processos informatius o campanyes.

L'objectiu dels processos informatius és disminuir la intranquil·litat, tot dotant a la població de **sistemes d'alerta** perquè puguin ser informats ràpidament abans d'estar en situació de perill, reforçant els **sistemes de control** (centres de coordinació operativa) i a través dels **plans de comunicació**, definint una estratègia informativa.

Quant a l'impacte de la informació en la població, es presenten els resultats d'un estudi realitzat l'any 2009. En aquest es desenvolupa una enquesta a la població per tal de conèixer la situació de partida existent quant a la percepció de risc químic en un territori, abans d'executar la campanya de comunicació. Després de realitzar la campanya informativa, aquella situació inicial es contrasta amb una nova consulta a la població per tal que es puguin percebre els efectes de la campanya i si la mateixa ha estat efectiva. Són els anomenats Pre-test i Post-test. Es posen dos exemples de resultats obtinguts:

A) Pel que fa a la reacció dels consultats en cas d'accident químic a la zona, s'observen diferències molt significatives entre les dues consultes i una gran efectivitat de la campanya de comunicació. Així en la primera consulta, quan es preguntava a les persones consultades quina seria la seva primera reacció davant un incident químic, una part important van manifestar que fugirien de l'accident. Per contra, a la consulta post campanya, gairebé la meitat ja creuen que farien el que recomana el PLASEQTA i es quedarien a casa esperant instruccions.

B) En segon lloc es demanava que diguessin què farien en cas de tenir els seus fills a l'escola. Mentre que en el Pre-test gairebé 7 de cada 10 consultats afirmen que anirien a buscar-los al col·legi i únicament el 8% farien el que recomana el pla, al Post-test de campanya els pares que anirien a buscar-los s'ha reduït en 8 punts i pràcticament s'ha duplicat el d'aquells que s'esperarien a casa i confiarien en els mestres. Tot i l'impacte de la campanya de comunicació, els consultats que s'esperarien a casa i confiarien en els mestres, encara és molt inferior als que anirien a buscar-los a l'escola, per tant, aquesta és una àrea a on encara hi ha molta feina a fer. En aquest sentit, s'explica que actualment la DGPC està treballant amb moltes escoles realitzant simulacres de confinament.

Sobre l'incident de Nitricomax en Jaume Guamis indica que els incidents generats per la emissió de productes a l'aire que tenen color són més fàcils de contenir i d'informar que els que no en tenen.

Punt 4.- Finalitzada la presentació s'obre una ronda de preguntes i comentaris entre els assistents. El debat s'articula al voltant dels següents temes

ASPECTES RELACIONATS AMB L'INCIDENT DE NITRICOMAX:

1a. intervenció.-

Des de la Federació de veïns preocupa molt la seguretat Nitricomax. Posen sobre la taula comentaris que els han arribat a l'associació de veïns, i que estan relacionats amb la **percepció de seguretat** que es té sobre aquesta **companyia**:

- a nivell visual és parla de que és una fàbrica oxidada i hi ha veus diuen que està podrida,
- que sovint hi ha fuites, que l'ambient és molt àcid
- que és una companyia asiàtica

En aquest sentit, els agradaria poder fer una visita a les instal·lacions per poder contrastar aquestes informacions.

En resposta a aquesta petició Maxam s'ofereix a organitzar una visita a les seves instal·lacions que permeti veure com treballen i resoldre qualsevol tipus de dubte que s'hagin pogut plantejar.

També pregunten perquè no **es va sentir cap sirena o sistema d'alarma a l'empresa**, perquè consideren que, haver sentit sirenes, hagués generat més confiança.

En aquest sentit, s'indica que el pla de contingència de **l'empresa** estableix l'ús de megafonia com a sistema d'informació intern, doncs amb aquest sistema ja es dona cobertura a tota la planta per activar-se.

Des de **protecció civil**, s'explica que el protocol d'actuació estipula l'activació de les sirenes per risc químic en determinades situacions i en aquell incident no era necessari. Les sirenes haguessin provocat una alarma en la població, que no era necessària.

2a. Intervenció.-

Als representants veïnals els va sorprendre que immediatament després de l'incident (sobre les 17:03) des de el **112** i la **Generalitat 012 no els donessin cap informació** sobre el que havia succeït i no en tinguessin constància. També es destaca en negatiu que **treballadors** d'empreses **del voltant** no es van assabentar del que havia passat. **Com és possible aquest fet?**

Des de **Maxam** s'explica que un cop comunicat a l'Administració (CECAT) l'incident, aquesta **envia un comunicat a tota la indústria química** i demés agents relacionats. A més, des de Nitricomax es va trucar a **sala de control** de totes les empreses del polígon sud informant del que havia succeït.

Des de **protecció civil** s'indica que el 112 i el 012 no donen informació a la ciutadania. La missió principal del servei públic d'atenció de trucades d'urgència, el 112, és contribuir a donar una resposta ràpida, senzilla, eficaç i coordinada a les **peticions urgents d'assistència** que faci qualsevol ciutadà o ciutadana en el territori de Catalunya en matèria d'atenció sanitària, d'emergències ambientals, d'extinció d'incendis i salvament i de seguretat ciutadana, amb la coordinació de protecció civil, si escau, dels serveis corresponents, amb independència de l'Administració pública o de l'entitat a la qual correspongui la prestació material de l'assistència requerida. Per altra banda el 012 dóna atenció i informació general dels serveis i actuacions de la Generalitat de Catalunya.

La **responsabilitat d'informar** a la població és dels **alcaldes**, de la corporació municipal a través dels seus **plans de comunicació**.

En relació als ajuntaments, un membre del panel, indica que als ajuntaments els manquen recursos per a tal efecte.

3a. Intervenció.-

S'ha analitzat per què va fallar la junta i quines mesures s'han pres a posteriori?

L'anàlisi realitzada va determinar que la junta era defectuosa. A l'hora del muntatge no es va detectar aquest defecte, i de fet, la planta va estar funcionant durant unes hores. A posteriori, i de manera preventiva tot el que es va canviar durant aquella operació de manteniment es va revisar i totes les juntes que es van instal·lar es van substituir per altres, a més es van fer proves d'estanquitat i timbre.

El divendres 29 es va arrancar de nou la planta, prèvia informació al CECAT.

4a. Intervenció.-

També es pregunta si es disposa de dades sobre quin va ser el nivell de concentració màxima de NO2 que es va assolir a l'interior de la instal·lació. Els responsables de Nitricomax indiquen que a la zona d'intervenció es va arribar a 2ppm de concentració.

L'any 2009, quan la planta pertanyia a Ercros, hi va haver un altre incident, que va suposar problemes més importants per a la població (confinament). Per molta gent que va viure aquell incident i l'actual la percepció és que s'ha repetit una altra vegada el mateix, tot i

que en origen els dos incidents no tenen res a veure. **S'han valorat des de l'empresa les diferències entre aquell incident i l'actual?**

Des de Nitricomax s'indica que s'ha realitzat una anàlisi exhaustiva sobre el que va passar amb l'objectiu que no torni a succeir. La seva responsabilitat és treballar per aconseguir l'excel·lència, millorant els plans de contingència amb l'objectiu de controlar les situacions d'emergència i minimitzar les seves conseqüències negatives.

5a. Intervenció.-

Es demana al responsable de comunicació de Maxam que **expliqui com van actuar des del departament de comunicació un cop s'assabenten de l'incident i durant els dies posteriors. Com van treballar per aturar tots els rumors que es va anar difonent al llarg de les hores respecte Nitricomax?**

S'explica que a les 16:40h el departament de Comunicació va rebre la informació i explicació del que havia succeït. En aquell moment s'estableix un protocol de resposta a les trucades que els estan arribant des de diferents mitjans de comunicació i a la vegada ells també contacten amb alguns periodistes. Quan es sap exactament que ha passat, qui ha intervingut i quin ha estat el seu rol, es redacta una nota de premsa que es penja a la web de l'empresa a les 19:10h i també es truca personalment a tots els periodistes que s'han posat en contacte amb ells. Es destaca que els mitjans de comunicació van recollir la notícia en els mateixos termes que l'empresa els havia explicat, i a la vegada també complementaven la notícia amb els inputs rebuts per part dels veïns i de l'Administració.

6a. Intervenció.-

A alguns membres del PPA els sobta que el **període de temps transcorregut** des de que es comunica l'incident al CECAT fins que arriba algun tipus **d'informació oficial a la ciutadania** sigui tan **elevat**, sobre tot, quan un pensa, o es posa en la pell dels veïns que viuen a prop de la planta. Els protocols funcionen molt bé per detectar si l'incident necessita mesures extraordinàries, però fins que el CECAT no es pronuncia hi ha un espai temporal en què es crea alarma social. Aquest **gap temporal** s'ha d'enfrontar.

El representant de protecció civil indica que la informació s'ha de tractar, s'ha de digerir i no es pot informar del que no es sap fefaentment, sinó es pot crear alarma. En qualsevol cas, han d'intentar que el temps de reacció sigui més curt.

ASPECTES O TEMES RELACIONATS AMB ELS PROCESSOS DE COMUNICACIÓ I PROTOCOLS D'ACTUACIÓ:

7a. Intervenció.-

Diversos panelistes comenten que existeix la percepció de que quan es fan simulacres o es vol conscienciar a la gent de que el risc existeix, la gent sempre té pressa i va a la seva perquè es tracta d'un tema avorrit. Si la informació no acaba d'arribar al ciutadà és també perquè a la gent no li interessa. Per tant, s'ha de trobar la manera de fer-la interessant. Potser el llenguatge en matèria de seguretat és massa tècnic.

S'apunta també, que la manca d'interès es podria associar a la **confiança** que actualment es té en el **sector**: "Quan es desconfia d'alguna cosa, reclames informació", tot i que no és una opinió majoritària. També s'indica que la ciutadania acostuma a **reclamar informació** quan **passa alguna cosa** (referint-se a un incident), mentre tot estigui tranquil no hi haurà cap demanda.

8a. Intervenció.-

S'apunta que el **nivell d'informació** real que arriba al ciutadà sobre procediments o còm actuar en cas de **risc químic és molt baix**. De fet, a ell mai li ha arribat cap tipus d'informació directa, referint-se a la que es dóna porta a porta, cosa que sí ha passat quan han fet una campanya de residus. Arran d'aquesta reflexió es planteja la següent qüestió al Sots director de protecció civil: **S'estan plantejant a mig curt termini la realització d'alguna actuació contundent porta a porta sobre el què i com actuar en cas de risc químic?**

En primer lloc Jaume Guamis, lamenta que no li hagi arribat mai cap tipus d'informació d'alguna de les campanyes realitzades per DGPC. Indica que en el període 2007-2008 es va fer una campanya informativa molt potent que va implicar a múltiples agents i on es van repartir centenars de milers de fulletons informatius casa per casa. Durant 4 mesos es va anar associació per associació però, com ja ha destacat anteriorment un membre del PPA, a la gent no li interessava, a les reunions o trobades no hi anava gairebé ningú. A partir de 2008 no s'ha pogut realitzar cap campanya tan important, degut principalment a la reducció de recursos econòmics destinats a aquest efecte.

També destaca que per què els missatges s'interioritzin cal fer campanyes de manera sistemàtica.

9a. Intervenció.-

Quant a la manca d'informació, també es comenta que **no es coneixen quins són els productes químics** que es produeixen a la química del territori.

AEQT explica que ChemMed, ha elaborat un catàleg de productes que hi ha a Tarragona i properament s'elaborarà una fitxa empresa per empresa on s'especificaran els productes que fabriquen.

10a. Intervenció.-

Respecte els **canals a utilitzar per informar a la població**, el responsable de comunicació de l'AEQT, planteja que el fet que la societat de la informació sigui multicanal està generant molts mals de caps. S'ha de treballar per veure quins canals són imprescindibles i necessaris, i per a això són necessaris recursos.

A la pròpia AEQT estan treballant per ser més àgils a l'hora d'informar al propi sector. Aquest és un repte a nivell de comunicació interna. L'AEQT disposa actualment d'una base de dades d'unes 1.000 persones entre directius i treballadors, però no s'arriba a tothom doncs només el 30% dels treballadors de les empreses associades disposen de correu corporatiu. Si no es troben al seu lloc de feina, l'AEQT no té com accedir a la resta dels treballadors de la química.

Des del PPA també es destaca que l'associacionisme ja no funciona tan bé com abans perquè hi ha més desafecció de la ciutadania. A més, les noves tecnologies no serien tampoc la solució perfecta perquè no tota la població utilitza internet. Apuntant, un panelista, que les campanyes porta a porta i la televisió serien les més efectives.

11a. Intervenció.-

Un altre dubte sorgeix al voltant del **confinament: què passa si l'edifici on confinar-se no presenta unes bones condicions d'aïllament en parets i finestres? Fins a quin punt és segur?**

Des de Protecció Civil s'apunta que la millor manera d'actuar davant un incident químic és el confinament, encara que no s'estigui completament aïllat o l'edifici no presenti les millors condicions. S'indica que estudis han demostrat que és millor el confinament natural que no pas confinar-se en un edifici amb pressió positiva o despressuritzat, doncs el risc de viure episodis d'angoixa és major.

12a. Intervenció.-

El membre del panel representant del sector turístic demana al representant de Protecció Civil que expliqui **quina és la seqüència / protocol d'informació quan hi ha un incident**, ja

que no només li preocupa el veí de la zona sinó també els 250.000 turistes que vénen a l'estiu, entre Salou i la Pineda.

En el moment que s'activa un pla, el procés d'informació s'inicia primer amb la indústria que ho comunica al CECAT que és qui gestiona l'emergència (no el 112 que és un centre de recepció de trucades). El CECAT avisa als alcaldes i a altres elements estratègics (associacions hoteleres, etc). Des de DGPC s'està treballant perquè aquestes comunicacions es puguin fer de manera global amb el sistema de trucades múltiples, amb el sistema de missatges push.

13a. Intervenció.-

Es demana al responsable de Protecció Civil que expliqui les **diferències entre fase d'alerta i fase d'emergència del Plaseqcat,**

- Fase d'alerta no comporta mobilitzar a la població, tots els agents implicats estan en preventiva per si es necessiten realitzar accions majors.
- Fase d'emergència comporta mobilitzar a la població perquè l'incident té afectació a l'exterior.

L'activació d'una o altra fase es basa en la informació que proporciona al CECAT la indústria afectada, doncs és qui realment detecta la perillositat, també els bombers prenen mesures i poden aconsellar el confinament o no.

14a. Intervenció.-

Quins plans de protecció i evacuació s'aplicarien des de Protecció Civil al mercat de Bonavista en cas d'emergència química? Aquest tema no es va abordar en el debat.

ALTRES ASPECTES DESTACATS:

15a. Intervenció.-

Una panelista vinculada laboralment al sector químic des de fa poc temps, considera que des de que treballa al sector la seva percepció sobre el risc ha variat molt. El que veia malament com a ciutadana ara ja no ho veu tant, té sentiments contraposats, precisament perquè està dins la indústria i ha pogut comprovar de primera mà l'alta capacitat del personal i totes les mesures de seguretat implementades.

16a. Intervenció.-

En relació a la seguretat, un altre membre del panel, indica que les empreses químiques de Tarragona **no** han sabut **comunicar** les importants **inversions** que en **matèria de seguretat** estan i han realitzat, i per tant la gent no ho està percebent. A més, des de l'AEQT s'indica que incidents com el que s'ha tractat avui desmunten tots els esforços que s'han pogut realitzar.

També es comenta que en cas de petits incidents la gent podria actuar amb certa facilitat però si succeís un incident greu condiria el pànic, igual que amb l'atemptat d'ETA al rack. Es creu que la pròpia indústria química no li ha interessat posar damunt la taula quins són els riscos reals d'un gran accident cara la ciutadania. En aquest sentit, es planteja la següent pregunta: **l'AEQT i el sector turístic estan disposats a explicar que hi ha un risc i que calen unes mesures de prevenció ben establertes i assumides?**

Des de l'AEQT s'indica que s'està afrontant aquest assumpte seriosament però potser el paper d'anar porta a porta, explicant no li correspon.

17a. Intervenció.-

Des de les entitats veïnals assistents es considera que s'ha de treballar més la **transparència** i la **comunicació de proximitat**, també s'ha de **reduir l'impacte visual** de la indústria.

Des de l'AEQT, es manifesta que s'han de **comunicar** millor les **mesures** que hi ha i **apropar-se** més a les **persones**, conèixer-les.

PROPOSTES REALITZADES EN EL MARC DEL PPA:

- Un membre del PPA proposa a l'AEQT que podria ser interessant **informar directament als membres del PPA** en cas d'incident. S'indica que molta gent es dirigeix a ells per formular-los temes o preguntes, i que en el cas de l'incident de Nitricomax quan coneguts o amics li van preguntar no va saber donar cap resposta.
- Elaborar un **diccionari** on es definissin conceptes bàsics en matèria de seguretat: confinament, fase d'alerta, fase d'emergència...etc
- Una de les panelistes s'ofereix com a membre del PPA a fer **xerrades informatives** a associacions per donar a conèixer i explicar termes relacionats amb el risc químic i la seguretat.

Finalment, els **punts 5.- i 6.-** de l'ordre del dia no es poden tractar per manca de temps.

Punt 7.- Cloenda. La Teresa Pallarès felicita i agraeix a tots els assistents les seves opinions i aportacions. A més en Marc Fargas agraeix, de nou, la presència dels representants veïnals convidats i de Jaume Guamis, i posa en valor totes les intervencions que s'han fet.

La Facilitadora dona per tancada la sessió recordant la data de la propera el 29 de setembre de 2015 a les 18h.

Mercè Chiapella Micó

Facilitadora

Tarragona, 10 de juny de 2015

